

Stor regnspove *Numenius arquata*

Curlew

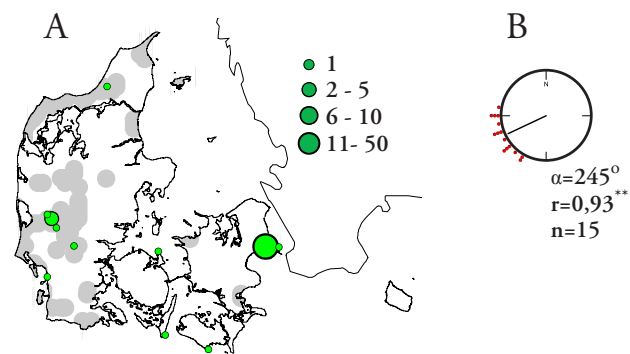

Fig. 2. A) Mærkningslokaliteter for fugle, som senere er genmeldt, samt artens danske yngleudbredelse (1993-96). Ringing sites of birds later recovered, and breeding distribution (1993-96).

B) Retning af direkte efterårstræk (aug-dec, >100 km). Direction of direct autumn migration (Aug-Dec, >100 km).

Stor regnspove genindvandrede til Danmark Somkring 1920, efter at den blev udryddet som ynglefugl i midten af 1800-tallet (Løppenthin 1967). Bestanden er siden vokset til anslået 300 ynglepar. Yngleforekomsterne er knyttet til hedeområder, strandfælder og moseområder, specielt i den vestlige og nordlige del af Jylland. Uden for Danmark yngler stor regnspove i de tempererede egne af Europa og Asien. De største europæiske bestande findes i Rusland, Finland og Sverige samt på De Britiske Øer. I Danmark er arten en relativt almindelig trækfugl

fra hen i juni til november og om foråret fra marts til begyndelsen af maj (Meltofte 1993). Antallet af trækfugle var tidligere større end i dag. Dette hænger sandsynligvis sammen med, at bestandene i Sverige og Finland har været i kraftig nedgang (Meltofte 1986, Henriksen 1991).

Mærknings- og genmeldingsdata

I Danmark er der i perioden 1935-2002 ringmærket i alt 329 store regnspover, heraf 71 % i 1950'erne og 1960'erne (fig. 4). Af de mærkede fugle er 53 genmeldt.

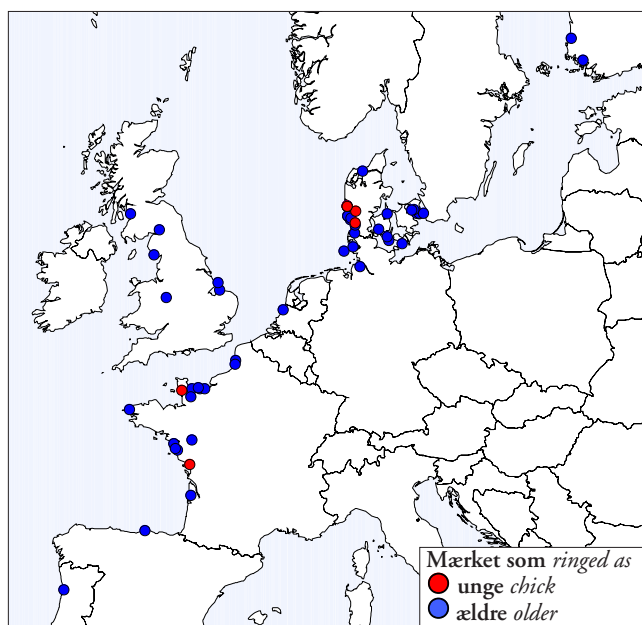

Fig. 1. Samtlige genfund af stor regnspove ringmærket i Danmark (n=53). All recoveries of curlew ringed in Denmark (n=53).

Fakta Facts

Mærkninger Birds ringed 329

Genmeldinger Recoveries

Antal genmeldinger No. of recoveries 53

-heraf uden for Danmark Recovered abroad 29 (55%)

Antal fugle No. of individuals 53

-heraf mærket som unger Ringed as chicks 6 (11%)

Genmeldingsandel Proportion recovered 16,2%

Mærket i udlandet og genmeldt i Danmark 287

Ringed abroad and recovered in Denmark

Ekstremer Extremes

Højeste alder Oldest bird 8 år 9 mdr.

Længste afstand Longest dist. Portugal 2.250 km

Nordligst Northernmost Finland Finland (61° 05'N)

Sydligst Southernmost Portugal Portugal (40° 51'N)

Østligst Easternmost Finland Finland (22° 15'E)

Vestligst Westernmost Portugal Portugal (08° 37'W)

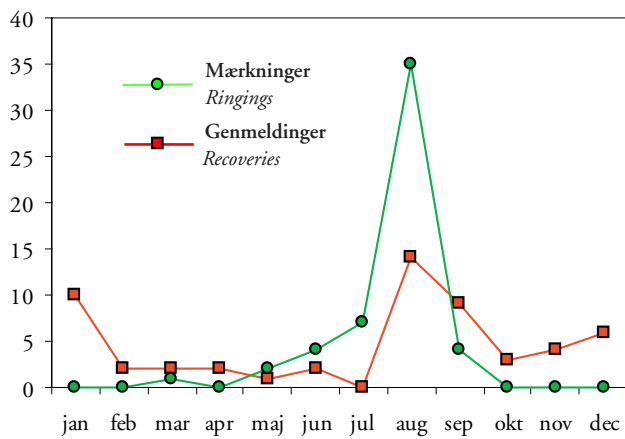

Fig. 3. Mærknings- og genmeldingsmåned for genfund af stor regnspove. Month of ringing and recovery for recovered curlew.

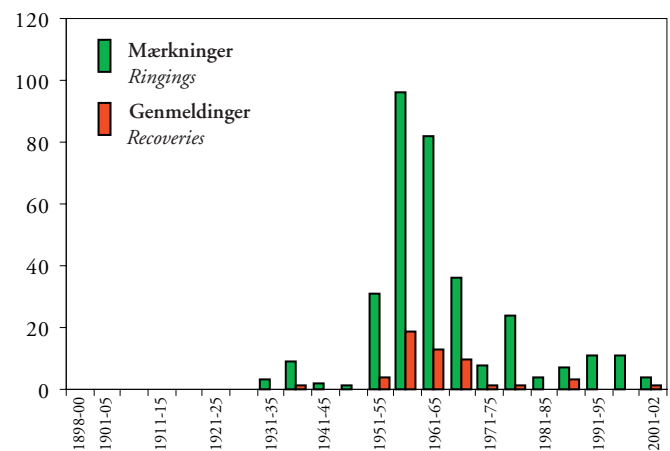

Fig. 4. Mærknings- og genfindsår for stor regnspove ringmærket i Danmark. Ringing and recovery year of curlew ringed in Denmark.

Den store genmeldingsandel (16,2%) skyldes formodentlig, at arten tidligere var et eftertragtet jagtbytte, både herhjemme og i det meste af Vesteuropa. Hele 41 af de 55 genmeldte fugle er mærket på Amager og syv i den sydlige del af Jylland (fig. 2A). De genmeldte fugle er mærket i perioden marts til september (fig. 3), hovedparten (66%) i august. Der er i alt genfundet seks fugle, mærket som dununger (bl.a. fra Borris Hede og Saltholm). Materialet består således både af danske ynglefugle og trækgæster. Ydermere er der i Danmark genfundet 287 store regnspover, mærket i udlandet.

Træk og overvintring

Danske ynglefugle. De få genfund af danske fugle giver kun begrænsede oplysninger om de danske

regnspovers træk- og overvintringsforhold. Stor regnspove forlader sandsynligvis ynglepladserne i juli og begyndelsen af august. Tre ungfugle fra det vestlige Jylland er i starten af august skudt i Danmark, mindre end 50 km fra mærkningsstedet. En anden af de danske fugle er genmeldt 11. august fra Vestfrankrig. I vinterperioden er en fugl i første leveår genfundet i Nordvestfrankrig (fig. 1).

Træk- og vintergæster. I midten af juni ankommer de første trækgæster, og antallet af trækkende fugle til de danske rasteplasser topper i juli-august (Meltotte 1993). Genfund af ringmærkede store regnspover viser, at trækgæsterne bl.a. kommer fra den store finske bestand (fig. 6). Der er således i Danmark genfundet fugle fra Finland (190), Sverige (47), Estland (2), og Norge (2). De tidligste fugle er genfundet i

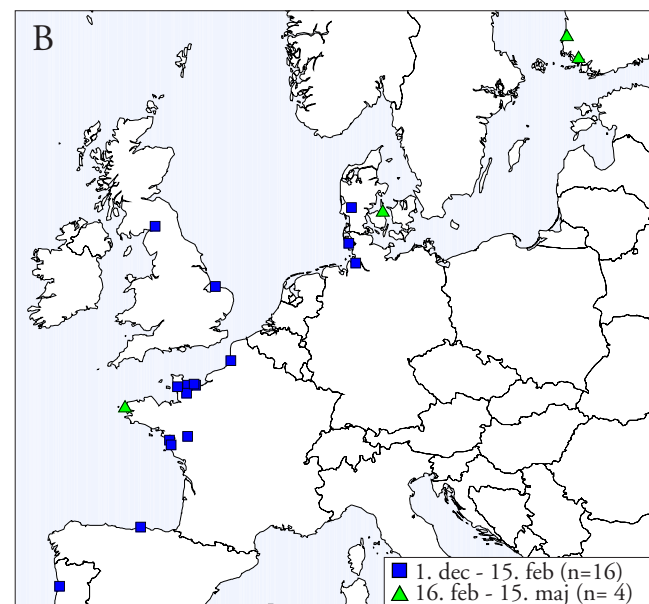
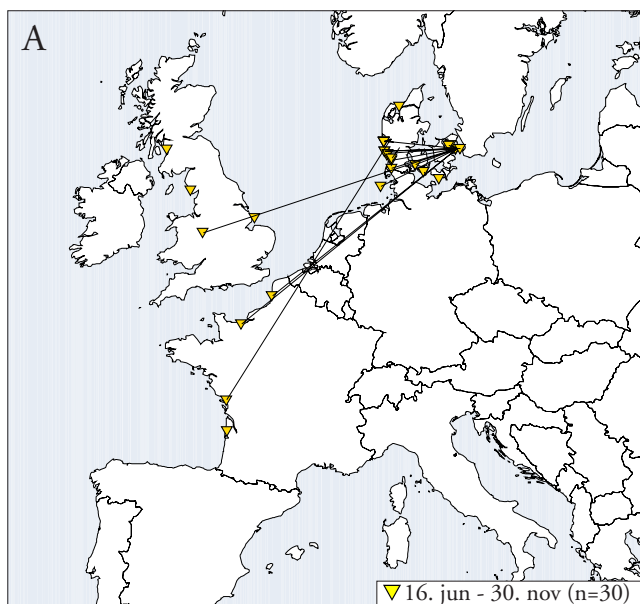

Fig. 5. Genmeldinger fra A) efterårsperioden og B) vinter- og forårsperioden af stor regnspove ringmærket i Danmark. Linjer på kort A angiver direkte efterårstræk. Recoveries during A) autumn and B) winter and spring of curlew ringed in Denmark. Lines on map A indicate direct autumn migration.

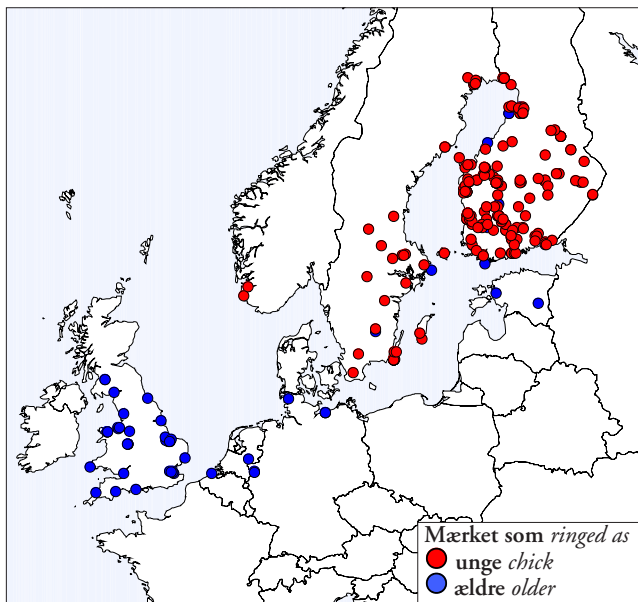

Fig. 6. Mærkningslokaliteter for stor regnspove ringmærket i udlandet og genfundet i Danmark (n=287). Ringing locations of curlew ringed abroad and recovered in Denmark (n=287).

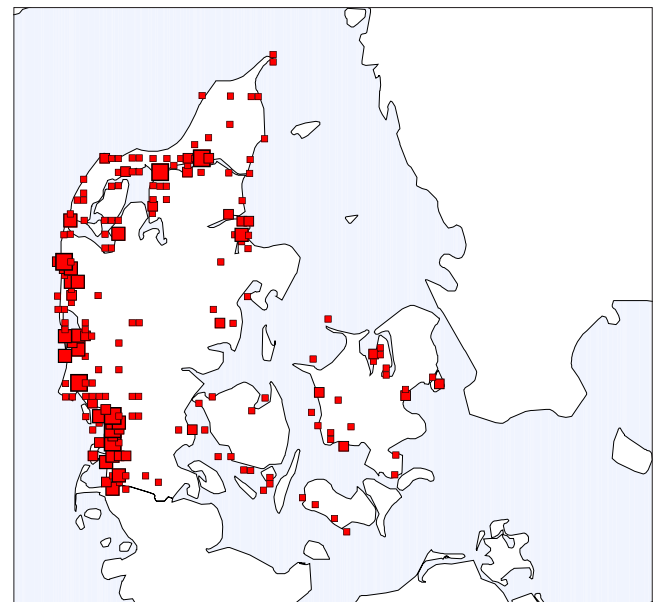

Fig. 7. Genfundslokaliteter i Danmark for stor regnspove ringmærket i udlandet (n=287). Ringing locations in Denmark of curlew ringed abroad (n=287).

Danmark i slutningen af juli. Langt hovedparten af de skandinaviske og baltiske fugle er genmeldt i august (64%) og i mindre grad i september (26%) og oktober (4%), en stor del som ungfugle i deres første efterår. De voksne hunner ankommer tidligst og overlader ungeføringen til de senere ankomne hanner (Cramp & Simmons 1983). Der sker en vis bevægelse fra Østdanmark til Sydvestjylland. Således er i alt otte store regnspover fra Amager genfundet i Vadehavsområdet og ved Ringkøbing Fjord samme efterår (fig. 5A). Efter udgangen af september er der ikke længere ringmærket store regnspover i Danmark.

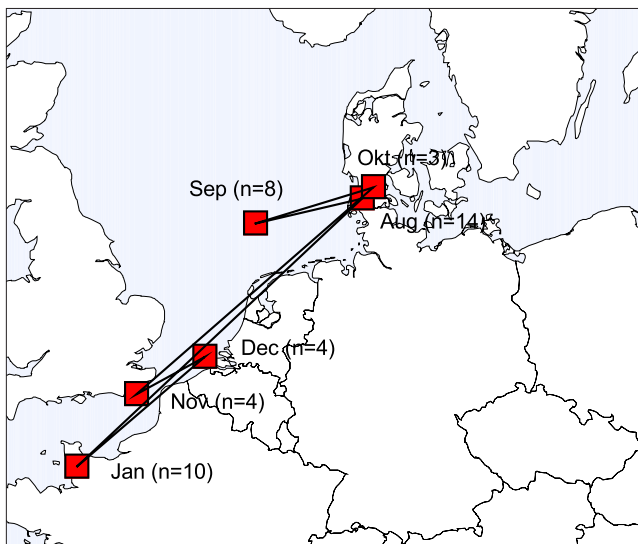

Fig. 8. Månedlige gennemsnitspositioner i efterårs- og vintermånederne for stor regnspove ringmærket i Danmark. Monthly mean positions during autumn and winter of curlew ringed in Denmark.

På det tidspunkt opholder arten sig kun i nævneværdigt antal i det vestlige Danmark (Meltofte 1993). Fra Danmark fortsætter størstedelen af fuglene mod sydvest (fig. 2B), hvor de genfindes på De Britiske Øer og i Normandiet og andre dele af Vestfrankrig. Den gennemsnitlige trækretning for fugle ringmærket i det østlige Danmark (246°), er mere vestlig end retningen for fugle, ringmærket i Vestdanmark (215°) ($P < 0,05$).

I vinterperioden er danskmærkede fugle ligeledes genfundet på De Britiske Øer og i kystnære områder af Frankrig samt i mindre grad i Spanien og Portugal. Skønt et stort antal store regnspover overvintrer i Nordafrika (Cramp & Simmons 1983), er der ikke genfundet danskmærkede store regnspover sydligere end Portugal (fig. 5B). I Danmark overvintrer årligt et mindre antal store regnspover, primært i Vadehavet men også i mindre omfang i andre dele af landet (Meltofte 1993).

På De Britiske Øer har man siden 1960'erne ved hjælp af kanonet fanget mange store regnspover året rundt (Wernham m.fl. 2002). Hele 37 af disse fugle er genfundet i Danmark i træk og vinterperioden. Træk- og vintergæsterne på De Britiske Øer stammer primært fra Sverige, Finland og Norge (Wernham m.fl. 2002).

Stor regnspove begynder at forlade overvintringsområderne i februar (Cramp & Simmons 1983). I marts og april observeres de største antal trækkende og rastende fugle i Danmark (Meltofte 1993). Fra forårsperioden er der kun enkelte genfund (fig. 5B):

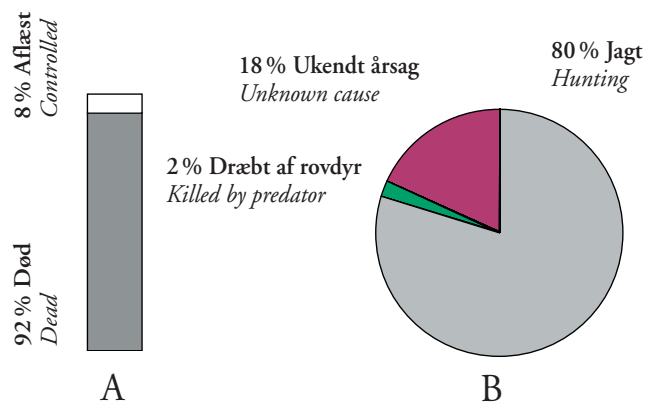

Fig. 9. A) Genmeldingsårsager (n=53) og B) dødsårsager (n=49) for stor regnspove ringmærket i Danmark. A) Cause of recovery (n=53) and B) cause of death (n=49) of curlew ringed in Denmark.

Frankrig 21. februar 1971, Danmark 6. marts 2002, og Finland hhv. 15. april 1986 og 17. april 1959.

Genmeldings- og dødsårsager

I alt 8% af genmeldingerne drejer sig om aflæsninger af ringe på levende fugle (fig. 9A). Aflæsningerne er foretaget i Danmark, England og Skotland. Hele 80% af de øvrige indrapporterede fugle er døde som følge af jagt (alle i perioden 1951-1987). Tidligere blev der alene i Danmark nedlagt mere end 50.000 om året (Meltofte & Fjeldså 2002). Antallet af store regnspove, der raster i Vadehavet, er steget efter, at arten fik indskrænket sin jagttid i 1982 og siden totalfredet

i 1992, hvilket tyder på, at antallet af rastende fugle tidligere var begrænset af jagt (K. Laursen pers. medd., Meltofte 1986). Den længstlevende af de danskmerkede fugle blev ringmærket i sit første leveår og dræbt af et vildtlevende pattedyr i det sydlige Finland i en alder af 8 år og 9 mdr. (15. april 1986).

English summary

The curlew is a rather rare breeder in Denmark with an estimated population of 300 breeding pairs. The species is a fairly common passage migrant from late June to November and in March–May.

In Denmark the first curlew was ringed in 1935, with most ringed in the 1950s. The majority of the recovered birds were ringed on Amager, mainly in August. Six birds were of Danish origin ringed as chicks. Three of these birds were shot less than 50 km from the ringing site in their first autumn, one was found in western France on 11 August and one during winter, also in France. The passage migrants from Finland (190), Sweden (47), Estonia (2) and Norway (2) have been recovered in Denmark, the first in late July and most in August. Some birds stop over in eastern Denmark before they fly to the Danish Wadden Sea. From Denmark the birds migrate SW. During winter birds have been recovered in Britain, France, Spain and Portugal. In Denmark the spring migration is in March–April, but only a few birds have been recovered during spring.